

## **TÄNK PÅ!!!**

Stäng alltid av vattnet innan du startar med installationen/reparationen. Vilka mer än du berörs av att vattnet stängs av?

Innan du kopplar isär eller kappar rör i befintligt system, förvissa dig om att du har rätt material hemma.

Tänk på att använda rätt material på rätt plats.  
Inkommande vatten = PEM-slang  
Tappvatten (varmt & kallt) = koppar och PEX-rör

**OBS! Om du är osäker, kontakta lokal rörinstallatör.**

Art nr 30 3000 0002  
**GELIA 467 84 GRÄSTORP**  
[www.gelia.se](http://www.gelia.se)

## **Varmt och kallt vatten inomhus VVS-guide nr. 2**

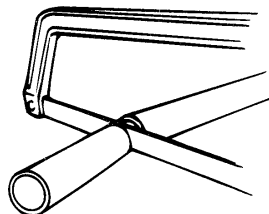
Praktiska råd & tips, hur du som konsument klarar av de vanligaste situationerna/problemen i hemmet.



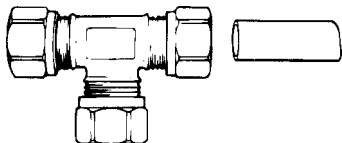
**GELIA**  
DET NATURLIGA VALET FÖR VARJE KONSUMENT

## Att montera klämringsskopplingar.

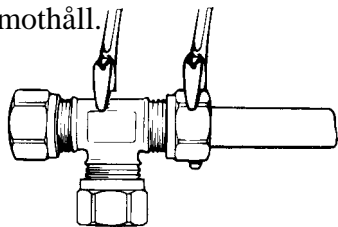
1. Kapa av röret vinkelrätt.
2. Ta försiktigt bort grader in och utvändigt, på rörets kanter med en kniv. Röret får inte repas på längden.



3. För in stödhylsan i kopparröret. Skjut in kopparröret till stoppet i kopplingen.



4. Drag först åt för hand och sedan med skiftnyckel ca 1 varv. Tänk på att ha ett mothåll.



5. När du har monterat klart kontrollera att det är tätt. Efterdra kopplingsmuttrarna vid behov.
6. Om klämringsskopplingen inte finns i rätt dimension kan man använda sig av förminskningsset, då förminskar man t.ex. en 12 mm koppling till 10 mm genom att byta ut klämringen till ett förminskningsset 12x10 och montera tillbaka originalmuttern. Förminskningssetet bör smörjas med packningspasta för smidigare montering.

## Att montera gäng-rördelar.

1. Det finns 2 olika gänggångar på utvändigt gängade rördelar, dels konisk rörgänga som oftast finns på galvade rördelar och sedan rak rörgänga som finns på metallrördelar.

2. Om du använder dig av rördelar med rak gänga bör du repa gängorna så att tätningsmaterialet stannar kvar på gängorna.

Man repar gängorna med kniv eller bågfil så att det blir hack, alternativt kan du klämma med en polygrip rakt över gängorna.

I dessa repor fastnar sedan ditt tätningsmaterial och stannar kvar på gängorna.

### De verktyg du behöver är:

Bågfil, kniv, tumstock, skiftnycklar, polygrip, gängtape eller lin och pasta.



## Lin och pasta.

1. Börja med att lägga linet längst in på gängorna och linda sedan medurs ut mot kanten på rördelen, fortsatt nu att linda tillbaka in mot mitten på rördelen. Om du har lagt tillräckligt med lin skall nu gängorna vara täckta med lin, om inte får du lägga på mer. Lagg sedan på pasta och smeta ut det medurs. OBS för mycket lin kan spränga kopplingen.
2. Gänga ihop dina rördelar, tänk på att använda mot-håll.
3. Om du drar för långt går det att backa en linad koppling lite.
4. Undvik lin till mineraloljor typ eldningsolja, diesel eller likvärdiga oljor, dessa fräter på linet och kan orsaka läckage.

## Gängtejp.

1. Gör enligt ovan men med den skillnaden att du får linda fler gånger fram och tillbaka på gängorna tills du har täckt gängorna med tejp.
2. En tejpade koppling kan inte backas.

## Läckage kontroll.

Linda lite papper runt din koppling och öppna vattenavstängningen, låt systemet trycksättas och stäng sedan av vattnet igen.

Kontrollera din koppling, om papperet är blött efterdra kopplingen. Kontrollera igen enligt ovan. Öppna avstängningen igen och ta bort papperet.

## Att stänga av vattnet.

När man skall jobba på rörsystemet är det bra om man kan stänga av vattnet med så lite störningar som möjligt. Ett bra alternativ är att sätta dit kulventiler på inkommande rör i t.ex. badrummet. Då kan man stänga av bara badrummet medan resterande vattenledningar i fastigheten fortfarande är i drift. Man kan också sätta kulventiler mellan blandaren och ledningen, på så vis kan man stänga av vattenförsörjningen till blandaren och man kan reparera/serva blandaren utan att stänga av resterande vattenförsörjning.

Att använda sig av en plugg är ett alternativ om man skall ta bort något tillfälligt eller permanent. Detta möjliggör inte att man kan fortsätta att koppla på samma sätt som om man använder sig av kulventiler.

Om plugg används till klämringsskoppling skall pluggen ersätta klämringen, tänk på att smörja pluggen så att den inte skär i kopplingen.

**Enligt svensk lag skall alla skarvar vara synliga och lätt inspekterbara.**

**Det vill säga att det inte är tillåtet att skarva dolt i väggar, tak och golv.**



## Koppla in varmvattenberedare.

När du skall koppla in en varmvattenberedare är det viktigt att välja rätt storlek för dina behov.

Beräkna hur mycket varmvatten som normalt går åt i ditt hus enligt tabellen nedan.

Gäller vid ca 40 gr vattentemperatur.

<u>Typ av förbrukning.</u>	<u>Antal L.</u>
Normal dusch 3-4 min	40
Handdisk	15
Bad i ett standardbadkar	140

## Varmvattenberedare

Levereras oftast med en blandningsventil som blandar det varma vattnet i beredaren med kallt vatten. Detta gör att vattnet i tex. 50L beredare räcker till 80-110 liter 40 gr.

Att vattenmängden varierar beror på det inkommande kallvattnets temperatur.

Summera ditt sammanlagda behov av duschar, diskar etc. i en följd och välj lämplig storlek på beredaren.

Tag hänsyn till uppvärmningstiden.

När du har valt rätt storlek gäller det att hitta en lämplig placering av din beredare. Tänk på att det skall gå en spillvattenledning från säkerhetsventilen till golvbrunn eller spilltratt.

Följ noga montageanvisningarna på respektive beredare, var observant med inbyggnadssättet, skall anslutningarna vara uppåt (vanligt på 15L) eller nedåt, går beredaren att lägga ner eller måste den stå upp?

Tänk också på att lämna utrymme ovanför beredaren för byte av anod (gäller endast emalj).

### **Enligt svensk lag skall alla varmvattenberedare installeras med säkerhetsventil och backventil.**

### **Olika typer av varmvattenberedare**

En beredare tillverkas med 3 olika material i vattenbehållaren och det är därför viktigt att du väljer den som passar ditt vatten. Om du har kommunalt vatten passar alla tre. Är du osäker vad det är för beredare som du skall välja kan ett vattenprov ge vägledning.

**Koppar** passar bra till flesta vatten och kräver ingen skyddsanod, men du ska undvika koppar om du har surt vatten (låg pH) eller om du har bräckt vatten (hög kloridhalt).

**Rostfritt** kan användas om du inte har ett hårt vatten (hög kalkhalt) samt om du har bräckt vatten (hög kloridhalt). Rostfria beredare kräver ingen skyddsanod.

**Emalj** beredare är mycket tåliga och det är bara mycket stora mängder av fluorid (fluor) som kan påverka emaljen. I gengäld kräver den en skyddsanod av magnesium (offeranod), som förhindrar skador på emaljen. Om man har mangan i vattnet kan det reagera med magnesiumanoden, och kan ge illaluktande vatten. Då kan man istället välja ett beredarfabrikat som har en anod av zink som tillbehör.